

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt any five questions, selecting not more than three from any one section.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Draw neat diagrams wherever necessary.

Section I

- Q. 1** Attempt any **two** of the following:-
- a) Discuss the important features of oligopoly. **10**
 - b) Discuss the price output determination under cartel. **10**
 - c) Explain prisoner's dilemma. **10**
- Q. 2** Attempt any **two** of the following:-
- a) Explain factor pricing under Imperfect Market conditions. **10**
 - b) Explain how wages are determined under Bilateral monopoly. **10**
 - c) Explain loanable funds theory of interest rate. **10**
- Q. 3** Attempt any **two** of the following:-
- a) Discuss general equilibrium in consumption. **10**
 - b) How are Pareto optimality conditions achieved under perfect competition? **10**
 - c) State and explain Kaldor- Hicks compensation criterion. **10**
- Q. 4** Attempt any **two** of the following:-
- a) What is search cost? Explain its importance. **10**
 - b) Explain how asymmetric information leads to the problem of adverse selection. **10**
 - c) Discuss efficiency wage theory. **10**

Section II

- Q. 5** Attempt any **two** of the following:-
- a) Derive LM curve and explain its features. **10**
 - b) Explain the relationship between slope of IS curve and effectiveness of monetary policy. **10**
 - c) Derive Aggregate demand curve from IS-LM model. **10**
- Q. 6** Attempt any **two** of the following:-
- a) Describe Harberler's Theory of opportunities cost of International Trade. **10**
 - b) Explain the Law of Reciprocal demand with the help of offer curves. **10**
 - c) Discuss the free trade policy. **10**
- Q. 7** Attempt any **two** of the following:-
- a) Explain flexible exchange rate system. **10**
 - b) Explain relative efficiency of fiscal policy under flexible exchange rate and perfect capital mobility in Mundell- Flemming model. **10**
 - c) Discuss the measures in correcting the disequilibrium in the balance of payments. **10**
- Q. 8** Attempt any **two** of the following:-
- a) Explain the role of state in correcting market failures. **10**
 - b) Discuss the ability to pay principle of taxation. **10**
 - c) Discuss the incidence of taxation under varying elasticity of demand. **10**

[वेळ: तीन तास]

[गुण:१००]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा परंतु एका विभागातील जास्तीत जास्त तीन प्रश्न सोडवा.
 2. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

विभाग १

- प्र. १ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- अ) अल्पिष्ठाधिकार (Oligopoly) बाजाराची वैशिष्ट्ये यावर चर्चा करा. १०
- ब) कार्टेलमध्ये किंमत-उत्पादन कसे ठरविले जाते ते स्पष्ट करा. १०
- क) कैद्याचा पेच प्रसंग म्हणजे काय ते स्पष्ट करा. १०
- प्र. २ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- अ) अपूर्ण स्पर्धेच्या परिस्थितीमध्ये उत्पादन घटकांच्या किंमत निश्चितीचे स्पष्टीकरण करा १०
- ब) व्दिपक्षीय मक्तेदारी बाजारपेठेत वेतन निश्चिती कशी होते ते स्पष्ट करा. १०
- क) कर्जावू निधी सिद्धांत स्पष्ट करा. १०
- प्र. ३ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- अ) उपभोगातील सार्वत्रिक समतोलाची चर्चा करा. १०
- ब) पूर्ण स्पर्धेमध्ये पॅरोटोच्या पर्याप्ततेच्या अटी कशा साधल्या जातात ते स्पष्ट करा. १०
- क) कॅल्डोर-हिक्स यांची नुकसान भरपाई कसोटी सांगून त्याचे स्पष्टीकरण करा १०
- प्र. ४ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- अ) शोध खर्च म्हणजे काय? त्याचे महत्व स्पष्ट करा. १०
- ब) विषम माहिती अयोग्य निवडीच्या समस्येला कशी कारणीभूत होते ते स्पष्ट करा. १०
- क) कार्यक्षमता - वेतन सिद्धांत याविषयी चर्चा करा. १०

विभाग २

- प्र. ५ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- अ) LM वक्र काढा व त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
- ब) IS वक्राचा उतार व चलन विषयक धोरणाची परिणामकारकता यातील संबंध स्पष्ट करा. १०
- क) IS-LM प्रतिमानाच्या साहाय्याने समस्त मागणी वक्र काढा. १०
- प्र. ६ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे हेर्बलरच्या संधी खर्च सिद्धांतांचे वर्णन करा. १०
- ब) प्रस्ताव वक्राच्या साहाय्याने परस्पर मागणी नियम स्पष्ट करा. १०
- क) मुक्त व्यापार धोरणावर चर्चा करा. १०

प्र. ७

खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

अ) लवचिक विनिमय दर प्रणालीवर चर्चा करा.

१०

ब) मुंडेल-फ्लेमिंग प्रतिमानात भांडवल पूर्ण गतीक्षम व विनिमय दर लवचिक असताना वित्तीय (राजकोषिय) धोरणाची परीणाम कारकता स्पष्ट करा

१०

क) व्यवहार शेषातील असमतोल दूर करण्याच्या उपायांची चर्चा करा

१०

प्र. ८

खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

अ) बाजार अपयश दूर करण्यामध्ये राज्याची भूमिका स्पष्ट करा

१०

ब) कराच्या कर-देय क्षमता सिद्धांताची चर्चा करा.

१०

क) मागणीच्या लवचिकतेच्या स्थितीमध्ये करभाराची चर्चा करा.

१०

T.Y.B.A

ECONOMICS

Growth and Development
(Paper- V) (03/05/2017)

Q.P. Code :11419

[Time: Three Hours]

[Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt any five questions selecting not more than three questions from any one section.
 2. Answer to the two sections should be written in the same answer book.
 3. Figures to the right indicate full marks.

Section I

- Q. 1** Answer **any two** of the following:- **20**
- a. Distinguish between economic growth and economic development. Explain in brief the three core values of development.
 - b. Explain Sen's capabilities approach.
 - c. Explain the role of state in economic development.
- Q. 2** Answer **any two** of the following:- **20**
- a. Explain Rostow's stages of growth.
 - b. Explain Harrod's growth model.
 - c. Write a note on Solow's growth model.
- Q. 3** Answer **any two** of the following:- **20**
- a. Explain the concept of multiple equilibria.
 - b. Write an explanatory note on big push theory.
 - c. Explain Leibenstein's theory of Critical Minimum Effort
- Q. 4** Answer **any two** of the following:- **20**
- a. Write a note on Head Count Ratio and Poverty Gap Index.
 - b. Explain the concept of Lorenz Curve and Gini Coefficient
 - c. What are the various causes of income inequality?

Section II

- Q. 5** Attempt **any two** of the following:- **20**
- a. Explain microeconomic household theory of fertility
 - b. What are the effects of high fertility?
 - c. Discuss the contribution of education to economic development.
- Q. 6** Answer **any two** of the following:- **20**
- a. What are the effects of urbanization?
 - b. Explain the causes of migration.
 - c. Write an explanatory note on women in informal sector.

[P.T.O]

Q.P. Code :11419

Q. 7 Answer **any two** of the following:-

20

- a. Explain the role of agriculture in economic development.
- b. Explain the features of unorganized rural credit market.
- c. Explain the impact of WTO on agriculture.

Q. 8 Answer **any two** of the following:-

20

- a. Explain inward looking trade strategy.
 - b. Explain the role of MNCs in economic development of developing countries.
 - c. Explain the structural adjustment programme of the World Bank.
-

[वेळ: तीन तास]

[गुण:१००]

मराठी रुपांतर

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: 1. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा, परंतु कोणत्याही एका विभागातील तीन पेक्षा जास्त प्रश्न सोडवू नयेत.
2. दोन्ही विभागातील उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.
3. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

विभाग १

- प्र. १** खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. २०
- अ. आर्थिक वृद्धी आणि आर्थिक विकासामाधील फरक स्पष्ट करा आणि विकासाची तीन मुख्य मुल्ये थोडक्यात विशद करा.
ब. सेन यांचा क्षमताधिष्ठित दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
क. आर्थिक विकासात शासनाची भूमिका विशद करा .
- प्र. २** खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. २०
- अ. रॉस्टोच्या वृद्धी अवस्था विशद करा.
ब. हॅरॉड यांचे वृद्धी प्रतिमान विशद करा.
क. सोलो यांच्या आर्थिक वृद्धी प्रतिमानावर टिप लिहा.
- प्र. ३** खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. २०
- अ. बहुविध समतोलाची संकल्पना स्पष्ट करा.
ब. जोराचा धक्का सिद्धांतावर स्पष्टीकरणात्मक टीप लिहा.
क. लीबेन्स्टीन यांचा किमान आवश्यक प्रयत्न सिद्धांत विशद करा.
- प्र. ४** खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. २०
- अ. शिरगणती गुणोत्तर आणि दारिद्र्य दरी निर्देशांक यावर टिप लिहा.
ब. लॉरेन्झवक्र आणि गिनी सहगुणक या संकल्पना स्पष्ट करा.
क. उत्पन्न विषमतेची विविध कारणे कोणती?

[पुढे पहा]

T.Y.B.A

ECONOMICS

Indian Financial System

(Paper- VI) (04/05/2017)

Q.P. Code :1793

[Time: 2 $\frac{1}{2}$ /3 Hours]

[Marks:80/100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. IDOL students should attempt **any five** questions.
 2. Regular students should attempt **any four** questions.
 3. Figures to the right indicate full marks.

- Q.1** a) Explain the components of financial system. **10**
b) Discuss the various indicators of financial development. **10**
- Q.2** Examine the recommendations of Narasimham Committee Reports I and II. **20**
- Q.3** Attempt **ANY TWO** of the following: **20**
a) Functions of RBI.
b) Transmission channels of monetary policy.
c) Role of NBFCs in economic development.
- Q.4** Discuss **ANY TWO** of the following: **20**
a) Features of Indian money market.
b) Participants in Indian money market.
c) Reforms in Indian money market.
- Q.5** a) Explain the structure of Indian capital market. **10**
b) Discuss the functions of SEBI. **10**
- Q.6** a) What are derivatives? Explain their significance. **10**
b) Briefly describe the various types of derivative instruments. **10**
- Q.7** Write notes on **(ANY TWO)** : **20**
a) Mutual funds in India.
b) Credit rating in India
c) Objectives of monetary policy.
d) Insurance Regulatory and Development Authority

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: 1. आयडॉलच्या विद्यार्थ्यांनी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवावेत.
2. नियमित विद्यार्थ्यांनी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ अ) वित्तिय व्यवस्थेचे घटक स्पष्ट करा. १०
ब) वित्तिय विकासाच्या विविध निर्देशकांची चर्चा करा १०
- प्र.२ नरसिंहम समितीच्या अहवाल -१ आणि अहवाल- २ च्या शिफारशीचे परीक्षण करा. २०
- प्र.३ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:-
अ) भारतीय रिझर्व्ह बँकेची कार्ये १०
ब) मौद्रिक धोरणाच्या पारिषण वाहिन्या १०
क) आर्थिक विकासातील बँकेतर वित्तीय कंपन्यांची भूमिका
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची चर्चा करा. २०
अ) भारतीय नाणेबाजाराची वैशिष्ट्ये
ब) भारतीय नाणेबाजारातील सहभागी घटक
क) भारतीय नाणेबाजारातील सुधारणा.
- प्र.५ अ) भारतीय भांडवल बाजाराची संरचना स्पष्ट करा. १०
ब) भारतीय रोखे आणि विनिमय मंडळाच्या कार्याची चर्चा करा. १०
- प्र.६ अ) अनुजात पत्रे म्हणजे काय? त्यांचे महत्व स्पष्ट करा. १०
ब) विविध अनुजात पत्र साधनांचे थोडक्यात वर्णन करा. १०
- प्र.७ टीपा लिहा (कोणत्याही दोहोंवर) :- २०
अ) भारतातील परस्पर निधी
ब) भारतातील पत मापन
क) मौद्रिक धोरणाची उद्दीष्ट्ये
ड) विमा नियमन आणि विकास प्राधिकरण.

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt any five questions, selecting not more than three from any one section.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Draw neat diagrams wherever necessary.

SECTION I

- Q. 1** Attempt any two of the following.
- a) Explain Cournot model of oligopoly. (10)
 - b) Explain dominant – firm price leadership model. (10)
 - c) Explain Nash equilibrium in the context of Game theory. (10)
- Q. 2** Attempt any two of the following.
- a) Explain factor price determination when there prevails imperfect competition in the product market and the factors market. (10)
 - b) Explain the loanable funds theory of interest rate. (10)
 - c) What is collective bargaining? Show how wage rate is determined under Bilateral monopoly. (10)
- Q. 3** Attempt any two of the following.
- a) What is meant by General equilibrium and explain general equilibrium in production and consumption. (10)
 - b) What is Pareto optimality? Explain the marginal conditions of optimality. (10)
 - c) Explain the Arrow's Impossibility Theorem. (10)
- Q. 4** Attempt any two of the following
- a) What is the importance of search costs? Explain the concept of Asymmetric Information. (10)
 - b) What is market signaling? How it can be used to solve the problem of adverse selection? (10)
 - c) Discuss the principal – agent problem. (10)

SECTION II

- Q. 5** Attempt any two of the following.
- a) Derive IS curve and explain its features. (10)
 - b) Explain the impact of expansionary fiscal policy on equilibrium income and interest rate. (10)
 - c) Derive aggregate demand curve and explain its features. (10)
- Q. 6** Attempt any two of the following.
- a) Explain the flexible exchange rate system. (10)
 - b) Explain the efficiency of fiscal policy under flexible exchange rate and perfect capital mobility. (10)
 - c) Explain the various measures to correct disequilibrium in Balance of payments. (10)
- Q. 7** Attempt any two of the following.
- a) Explain the Ricardian Theory of International trade. (10)
 - b) What is terms of trade and explain equilibrium terms of trade with the help of offer curves. (10)
 - c) Explain various effects of tariffs. (10)
- Q. 8** Attempt any two of the following
- a) Explain the features of public goods. (10)
 - b) Discuss the Eric Lindhal's Benefit principle of taxation. (10)
 - c) Explain Musgrave's concepts of incidence of tax. (10)

[वेळ: तीन तास]

[गुण:१००]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना:

1. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. परंतु एका विभागातील जास्तीत जास्त तीन प्रश्न सोडवा.
2. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

विभाग १

प्र. १ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) कुर्नाचे अल्पिष्ठाधिकार (Oligopoly) प्रतिमान स्पष्ट करा. (१०)
- ब) प्रबळ उद्योगसंस्था किंमत नेतृत्व प्रतिमान स्पष्ट करा. (१०)
- क) खेळ सिद्धांताच्या संदर्भात नॅश समतोलाचे स्पष्टीकरण करा. (१०)

प्र. २ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) वस्तू बाजार आणि घटक बाजारामध्ये अपूर्ण स्पर्धा अस्तित्वात असताना उत्पादन घटकांच्या किंमत निश्चितेचे स्पष्टीकरण करा. (१०)
- ब) व्याजाचा कर्जाऊ निधी सिद्धांत स्पष्ट करा. (१०)
- क) सामुदायिक सौदा शक्ती म्हणजे काय? व्दिपक्षीय मक्तेदारी बाजारपेठेतील वेतन निश्चिती कशी केली जाते हे दाखवा. (१०)

प्र. ३ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) सर्व साधारण समतोल म्हणजे काय? उत्पादन व उपभोगातील सर्वसाधारण समतोल स्पष्ट करा. (१०)
- ब) पॅरेटो-पर्याप्तता म्हणजे काय? पर्याप्ततेच्या सीमांत अटी स्पष्ट करा. (१०)
- क) अॅरोचे अशक्यता प्रमेय स्पष्ट करा. (१०)

प्र. ४ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) शोध खर्चाचे महत्व काय आहे? विषम माहिती ही संकल्पना स्पष्ट करा. (१०)
- ब) बाजार संकेत म्हणजे काय? त्याचा वापर प्रतिकूल निवड समस्या सोडविण्यासाठी कसा होतो? (१०)
- क) मालक - प्रतिनिधी समस्येची चर्चा करा. (१०)

विभाग २

प्र. ५ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) IS वक्र काढा व त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. (१०)
- ब) विस्तारित राजकीय धोरणाचा प्रभाव संतुलित उत्पन्न व व्याजदरावर कसा पडतो ते स्पष्ट करा. (१०)
- क) समग्र मागणी वक्र काढा व त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. (१०)

प्र. ६ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) लवचिक विनिमयदर प्रणाली स्पष्ट करा. (१०)
- ब) लवचिक विनिमय दर व भांडवल पूर्ण गतिक्रम असताना वित्तीय धोरणाची कार्यक्षमता स्पष्ट करा. (१०)
- क) व्यवहार शेपातील असमतोल दुर करण्याच्या विविध उपायांचे स्पष्टीकरण करा. (१०)

प्र. ७ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

अ) रिकार्डोच्या आंतरराष्ट्रीय व्यापार सिद्धांताचे स्पष्टीकरण करा.

(१०)

ब) व्यापारशर्ती म्हणजे काय? प्रस्ताव वक्राच्या साहाय्याने समतोलीन व्यापार शर्ती-निश्चीतिचे स्पष्टीकरण करा.

(१०)

क) जकातीचे विविध परिणाम स्पष्ट करा.

(१०)

प्र. ८ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

अ) सार्वजनीक वस्तूची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

(१०)

ब) एरीक लिंडालच्या कराच्या लाभ तत्वाची चर्चा करा.

(१०)

क) मसग्रेव्हची कर-भाराची संकल्पना स्पष्ट करा.

(१०)

T.Y.B.A
ECONOMICS
Growth and Development
(Paper- V) (15/05/2017)

Q.P. Code : 11416

[Time: Three Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt any five questions selecting not more than three questions from any one section.
 2. Answers to the two sections should be written in the same answer book.
 3. Figures to the right indicate full marks.

SECTION-I

- Q. 1** Answer **any two** of the following:- **20**
- a) What is economic development? Explain the core values of development.
 - b) Critically examine Sen's capabilities Approach.
 - c) Explain the role of market in economic development.
- Q. 2** Answer **any two** of the following:- **20**
- a) Explain Rostow's various stages of growth.
 - b) Explain Lewis's model of unlimited supplies of labour.
 - c) Write an explanatory note on Solow's growth theory.
- Q. 3** Answer **any two** of the following:- **20**
- a) Write an explanatory note on multiple equilibria.
 - b) Explain the theory of big push and bring out its limitations.
 - c) Explain critical minimum effort thesis.
- Q. 4** Answer **any two** of the following:- **20**
- a) Explain various policy options for alleviation of poverty in developing countries.
 - b) Write a note on Lorenz curve and Gini coefficient as the methods of measuring income inequality.
 - c) Explain Kuznet's inverted 'U' hypothesis.

SECTION-II

- Q. 5** Answer **any two** of the following:- **20**
- a) Explain the microeconomic household theory of fertility.
 - b) What are the negative and positive effects of high fertility?
 - c) Discuss the contribution of education to economic development.
- Q. 6** Answer **any two** of the following:- **20**
- a) What is Urbanisation? Explain various causes of Urbanisation.
 - b) Explain the effects of migration on economic development.
 - c) Explain various policies for the urban informal sector.

P.T.O

Q.P. Code : 11416

Q. 7 Answer **any two** of the following:-

- a) Explain the role of agriculture in economic development.
- b) Discuss the major policy measures for the rural development.
- c) What are the various sources of rural credit?

20

Q. 8 Answer **any two** of the following:-

- a) Explain outward-looking trade strategy.
- b) Explain the merits and demerits of MNCs.
- c) Describe the functions of IMF.

20

Q.P. Code : 11416

[वेळ: तीन तास]

[गुण:१००]

मराठी रुपांतर

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना:

१. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा, परंतु कोणत्याही एका विभागातील तीनपेक्षा जास्त प्रश्न सोडवू नयेत.
२. दोन्ही विभागातील उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.
३. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

विभाग-१

- प्र. १ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. २०
- अ) आर्थिक विकास म्हणजे काय? विकासाची मुख्य मुल्ये (Core Values) विशद करा.
- ब) सेन यांच्या क्षमताधिष्ठीत दृष्टिकोनाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- क) आर्थिक विकासात बाजारपेठेची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र. २ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. २०
- अ) रॉस्टोच्या विविध वृद्धी अवस्था स्पष्ट करा.
- ब) लुईस यांचे अतिरीक्त श्रमपुरवठा प्रतिमान विशद करा.
- क) सोलो यांच्या आर्थिक वृद्धी प्रतिमानावर स्पष्टीकरणात्मक टिप लिहा.
- प्र. ३ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. २०
- अ) बहुविध समतलावर स्पष्टीकरणात्मक टिप लिहा.
- ब) जोराचा धक्का सिद्धांत स्पष्ट करून त्याच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
- क) किमान आवश्यक प्रयत्न सिद्धांत विशद करा.
- प्र. ४ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. २०
- अ) विकसनशील देशातील दारिद्र्य निवारण्याची विविध पर्यायी धोरणे विशद करा.
- ब) उत्पन्न विषमता मापनाच्या पद्धती म्हणून लॉरेन्ज वक्र आणि गिनी सहगुणक यावर टिप लिहा.
- क) कुझनेट यांचा उलटा 'यू' सिद्धांत विशद करा.

[पुढे पहा]

Q.P. Code : 11416

(पुढे पहा.)

विभाग-२

प्र. ५ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा.

२०

- सूक्ष्म आर्थिक कौटुंबिक जननक्षमता सिद्धांत स्पष्ट करा.
- उच्च जननदराचे गुणात्मक आणि धनात्मक परिणाम कोणते?
- आर्थिक विकासातील शिक्षणाच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्र. ६ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा.

२०

- नागरीकरण म्हणजे काय? नागरीकरणाची विविध कारणे स्पष्ट करा.
- स्थलांतरणाचे आर्थिक विकासावरील परिणाम विशद करा.
- शहरी असंघटीत क्षेत्रासंबंधी विविध धोरणे स्पष्ट करा.

प्र. ७ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा.

२०

- आर्थिक विकासामध्ये शेतीची भूमिका विशद करा.
- ग्रामीण विकासासंबंधी महत्वाच्या धोरणांवर चर्चा करा.
- ग्रामीण पतपुरवठ्याचे विविध स्रोत कोणते?

प्र. ८ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा.

२०

- बहिर्लक्षी व्यापार व्यूहरचना विशद करा.
- बहुराष्ट्रीय कंपन्यांचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.
- आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीचे कार्य स्पष्ट करा.

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. IDOL students should attempt **any five** questions.
 2. Regular students should attempt **any four** questions.
 3. Figures to the right indicate full marks.

- Q.1** Attempt **any two** of the following: **20**
- a) Structure and components of Indian financial system.
 - b) Role of financial system in economic development.
 - c) Functions of a financial system.
- Q.2** Answer **any two** of the following: **20**
- a) Recommendations of Narasimham Committee of 1998.
 - b) Developmental functions of RBI.
 - c) Transmission channels of monetary policy.
- Q.3** Attempt **any two** of the following: **20**
- a) Shares and equities.
 - b) Bonds and debentures.
 - c) New hybrid financial instruments.
- Q.4** Attempt **any two** of the following: **20**
- a) Structure of Indian money market.
 - b) Recent developments in primary capital market.
 - c) Overview of debt market in India.
- Q.5** Attempt **any two** of the following: **20**
- a) Significance and functions of derivatives market.
 - b) Types of derivatives.
 - c) Pricing of futures.
- Q.6** Attempt **any two** of the following: **20**
- a) Credit rating in India.
 - b) IRDA
 - c) Mutual Funds in India.
- Q.7** Write short notes on **any two** of the following: **20**
- a) Indicators of financial development
 - b) NBFCs
 - c) Features of Indian money market
 - d) SEBI.

[वेळ: 2 $\frac{1}{2}$ /3 तास]

[गुण:८०/१००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: 1. आयडॉलच्या विद्यार्थ्यांनी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवावेत.
2. नियमित विद्यार्थ्यांनी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा: २०
अ) भारतीय वित्तिय व्यवस्थेची रचना व घटक.
ब) वित्तिय व्यवस्थेची आर्थिक विकासातील भूमिका.
क) वित्तिय व्यवस्थेची कार्ये.
- प्र.२** खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा: २०
अ) १९९८ च्या नरसिंहम समितीच्या सिफारशी.
ब) भारतीय रिझर्व्ह बँकेची विकासात्मक कार्ये.
क) मौद्रिक धोरणाच्या पारेषण वाहिन्या.
- प्र.३** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा: २०
अ) भाग आणि समभाग.
ब) रोखे आणि कर्जरोखे.
क) नवीन संकरित वित्तिय साधने.
- प्र.४** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा: २०
अ) भारतीय नाणेबाजाराची संरचना.
ब) प्राथमिक भांडवल बाजारातील अलीकडील घडामोडी.
क) भारतातील ऋण बाजाराचा आढावा.
- प्र.५** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा: २०
अ) अनुजात पत्रांच्या बाजाराचे महत्व आणि कार्ये
ब) अनुजात पत्रांचे प्रकार
क) भावी करारांचे किंमत निर्धारण.
- प्र.६** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा: २०
अ) भारतातील पत मापन
ब) विमा नियामक आणि विकास प्राधिकरण
क) भारतातील परस्पर निधी.

प्र.७ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर संक्षिप्त टीपा लिहा:

- अ) वित्तिय विकासाचे निर्देशक
- ब) बँकेतर वित्तिय कंपन्या
- क) भारतीय नाणेबाजाराची वैशिष्ट्ये
- ड) भारतीय रोखे आणि विनिमय मंडळ.

N.B.:-(1) Attempt any **five** questions, selecting not more than three questions from each section.

- (2) Answers to both the sections should be written in the same answer book.
- (3) Figures to the right indicate full marks.
- (4) Use of simple calculator is allowed.
- (5) Graph paper will be supplied on request.
- (6) Attach the graph paper inside the answer book.

Section-I

Q.1 Attempt any **two** of the following. 20

- a) What is research? State the characteristics of scientific research.
- b) Explain the process of research work.
- c) Bring out the limitations of research in social science.

Q.2 Attempt any **two** of the following. 20

- a) Explain the scales of measurement.
- b) Discuss merits and demerits of sample survey method.
- c) Explain the criteria of a good sample.

Q.3 Attempt any **two** of the following. 20

- a) Write a note on 'Observation method'.
- b) Explain the 'Interview method' of primary data collection.
- c) Give a brief report on any case study that you have undertaken.

Q.4 Attempt any **two** of the following.

- a) (i) Write a note on 'Classification'. 4
- (ii) Draw greater than cumulative frequency curve/ogive. 6

Age in years	10-12	12-14	14-16	16-18	18-20	20-22
No. of Boys	5	9	15	17	10	4

b) Calculate arithmetic mean and median for the following data. 10

CI	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70
Frequency	3	5	20	10	6

c) Calculate the standard deviation for the following data. 10

Marks	0-2	2-4	4-6	6-8	8-10
No. of students	10	20	35	30	5

Section-II

5. Attempt any **two** of the following.

20

a) Calculate Spearman's Rank correlation coefficient for the following data.

x	49	55	57	60	74
Y	17	15	24	18	31

b) Find the regression equation of Y on X for the following data.

X	4	6	8	9	10
Y	10	11	13	17	20

c) Fit a trend using three yearly moving averages.

Year	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Exports(tons)	60	63	66	68	69	73	75

6. Attempt any **two** of the following.

a) (i) Explain the uses of index numbers.

4

(ii) Calculate Real Income for the following data.

6

Year	2011	2012	2013	2014	2015
Wages(Rs.)	220	232	243	250	271
Index Number	100	110	115	150	160

b) Calculate Laspeyre's Index number for the following data.

10

Commodity	Base year		Current year	
	Price (Rs.)	Quantity	Price (Rs.)	Quantity
A	12	25	15	28
B	10	20	15	25
C	4	15	6	12
D	6	20	9	15

c) Calculate cost of living index number for the following data.

10

Group	Index	Weight
A	160	24
B	120	6
C	125	4
D	120	7
e	130	9

7. Attempt any **two** of the following.

20

- Define a hypothesis. Describe the types of hypothesis.
- What are the criteria of a good hypothesis?
- Explain the following:-
 - Null hypothesis and Alternative hypothesis.
 - Type I and type II errors.

8. Attempt any **two** of the following.

20

- Explain the meaning and significance of a research report.
- Discuss the types of research report.
- Discuss the precautions to be taken while writing a research report.

(मराठी रूपांतर)

(वेळ: ३ तास)

एकूण गुण:- १००

सूचना;- (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा, परंतु एका विभागातील जास्तीत जास्त तीनच प्रश्न सोडवा .

(२) दोन्ही विभागातील उत्तरे एकाच उत्तर पत्रिकेत लिहावीत.

(३) उजविकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(४) साधा कॅलक्युलेटर वापरण्यास परवानगी आहे.

(५) विनंतीवरून आलेखपत्र देण्यात येतील.

(६) आलेखपत्र उत्तरपत्रिकेत बांधावे.

विभाग -१

१. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

२०

अ) संशोधन म्हणजे काय ? शास्त्रीय संशोधनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) संशोधन कार्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

क) सामाजिक शास्त्रातील संशोधनाच्या मर्यादा विषद करा.

२) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०

अ) विविध मापनदंड स्पष्ट करा.

ब) नमुना पद्धतीचे गुणदोष याविषयी चर्चा करा.

क) चांगल्या नमुन्याच्या कसोट्या स्पष्ट करा.

३) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०

अ) टीप लिहा- निरीक्षण पद्धती.

ब) प्राथमिक तथ्यसंकलनाची 'मुलाखत पद्धती' स्पष्ट करा.

क) तुम्ही केलेल्या एखाद्या विशिष्ट अभ्यासाचा अहवाल थोडक्यात लिहा.

४) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

अ) (१) 'वर्गीकरण' यावर टीप लिहा. ४

(२) खालील माहितीवरून 'पेक्षा अधिक संचित वारंवारिता वक्र' काढा. ६

वय (वर्षे)	१०-१२	१२-१४	१४-१६	१६-१८	१८-२०	२०-२२
मुलांची संख्या	५	९	१५	१७	१०	४

ब) खालील माहितीवरून गणितीय मध्य आणि मध्यमा काढा. १०

वर्ग	२०-३०	३०-४०	४०-५०	५०-६०	६०-७०
वारंवारिता	३	५	२०	१०	६

क) खालील माहितीवरून प्रमाण विचलन काढा. १०

गुण	०-२	२-४	४-६	६-८	८-१०
विद्यार्थी संख्या	१०	२०	३५	३०	५

विभाग -२

५. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

२०

अ) खालील माहितीवरून स्पीअरमानचा सहसंबंध सहगुणक काढा.

क्ष	४९	५५	५७	६०	७४
य	१७	१५	२४	१८	३१

ब) खालील माहितीवरून 'य' चे 'क्ष' वरील समाश्रयण समीकरण काढा.

क्ष	४	६	८	९	१०
य	१०	११	१३	१७	२०

क) तीन वर्षीय सरकती सरासरी पद्धत वापरून कल काढा.

वर्ष	२००९	२०१०	२०११	२०१२	२०१३	२०१४	२०१५
निर्यात (टन)	६०	६३	६६	६८	६९	७३	७५

६. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

अ) (१) निर्देशांकाचे उपयोग स्पष्ट करा.

४

(२) खालील माहितीवरून वास्तव उत्पन्न काढा.

६

वर्ष	२०११	२०१२	२०१३	२०१४	२०१५
वेतन (रु.)	२२०	२३२	२४३	२५०	२७१
निर्देशांक	१००	११०	११५	१५०	१६०

ब) खालील माहितीवरून लासपेअरचा निर्देशांक काढा.

१०

वस्तू	पायाभूत वर्ष		चालू वर्ष	
	किंमत (रु)	परिमाण	किंमत(रु.)	परिमाण
अ	१२	२५	१५	२८
ब	१०	२०	१५	२५
क	४	१५	६	१२
ड	६	२०	९	१५

क) खालील माहितीवरून राहणीमानाचा निर्देशांक काढा.

१०

गट	निर्देशांक	भार
अ	१६०	२४
ब	१२०	६
क	१२५	४
ड	१२०	७
इ	१३०	९

७. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

२०

अ) गृहीतकृत्याची व्याख्या द्या. गृहीतकृत्याचे प्रकारांचे वर्णन करा.

ब) चांगल्या गृहीतकृत्याचे निकष कोणते आहेत ?

क) स्पष्ट करा.-(१) शून्य गृहीतकृत्य आणि पर्यायी गृहीतकृत्य.

(२) प्रकार I आणि प्रकार II प्रमाद (errors).

८. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

२०

अ) संशोधन अहवालाचा अर्थ व महत्व स्पष्ट करा.

ब) संशोधन अहवालाच्या प्रकारांची चर्चा करा.

क) संशोधन अहवाल लिहिताना घ्यावयाची खबरदारी याविषयी चर्चा करा.

T.Y.B.A
ECONOMICS
International Economics
(Paper- VIII)

Q.P. Code :08213

[Time: Three Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. Answer any five questions, selecting not more than three from any section.
2. Figures to the right indicate full marks.

Section 1

- Q.1** Examine (any two) **20**
a) Ricardo's comparative cost advantages theory.
b) Misconceptions about comparative advantage.
c) Heckscher ohlin theory of international trade.
- Q.2** Discuss (any two) **20**
a) Factors determining labour mobility.
b) International trends in labour mobility and migration.
c) Role of FDI. In developing countries.
- Q.3** Explain : (any two) **20**
a) Define protection and mention arguments in favour of protection.
b) Export – oriented industrialization strategy.
c) TRIPS and GATS
- Q.4** Attempt any two. **20**
a) What is tariff? Discuss effects of tariffs.
b) Explain trade creation and trade diversion effects of custom union.
c) Discuss in brief "non – tariff barriers".

Section II

- Q.5** Answer any two: (any two) **20**
a) What is balance of payments? Discuss its structure.
b) Discuss causes of disequilibrium in the balance of payments.
c) Examine measures to reduce deficit in balance of payment.
- Q.6** Examine (any two) **20**
a) Meaning and functions of foreign exchange market.
b) Balance of payments theory.
c) Spot and forward exchange rates.
- Q.7** Discuss (any two) : **20**
a) Overview of good standard system.
b) Emergence of floating exchange rates.
c) Effects of East- Asian currency crisis.
- Q.8** Explain (any two) **20**
a) Types of economic integration.
b) Working of the European Union.
c) SAARC.

[वेळ : तीन तास]

[गुण : १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना : १. प्रत्येक विभागातील तीनपेक्षा अधिक प्रश्न न निवडता, एकूण पाच प्रश्न सोडवा.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण दर्शवितात.

विभाग १

- प्र.१ अभ्यासा (फक्त दोन) २०
अ. तुलनात्मक खर्चलाभाचा रिकार्डोचा सिद्धांत
ब. तौलानिक लाभाविषयीचा चुकीचा संकल्पना
क. आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा घटक विपुलता सिद्धांत
- प्र.२ चर्चा करा. (फक्त दोन) २०
अ. आंतरराष्ट्रीय श्रम गतीक्षमतेच्या हालचालीवर परिणाम करणारे घटक
ब. श्रम गतीक्षमता आणि स्थलांतर यातील आंतरराष्ट्रीय प्रवृत्ती
क. परकीय भांडवलाची विकसनशील देशाच्या बाबतीत भूमिका.
- प्र.३ स्पष्ट करा. (फक्त दोन) २०
अ. संरक्षणाचा अर्थासागून संरक्षण व्यापाराचे युक्तिवाद सांगा.
ब. निर्यात प्राधान्य औद्योगीकरणाची व्यूहरचना.
क. ट्रिप्स आणि गॅट्स (TRIPS AND GATS)
- प्र.४ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०
अ. जकात म्हणजे काय? त्याच्या परिणामाचे स्पष्टीकरण द्या.
ब. व्यापार निर्मिती आणि व्यापार अपवाहन असे जकात संघाचे परिणाम स्पष्ट करा.
क. जकातेवर अडथळे थोडक्यात स्पष्ट करा.

विभाग २

- प्र.५ कोणत्याही दोनची उत्तरे लिहा. २०
अ. व्यवहारातोल म्हणजे काय? व्यवहारातोलाची रचना स्पष्ट करा.
ब. व्यवहार असमतोलास जबाबदार असणाऱ्या घटकाची चर्चा करा.
क. व्यवहार असमतोल कमी करण्याचे उपाय तपासा.

प्र.६ अभ्यासा(फक्त दोन)

- अ. परकीय विनिमय बाजाराची व्याख्या सांगून त्याची कार्ये अभ्यासा.
ब. व्यवहार तोल सिद्धांत
क. हजर आणि वायदा विनिमय दर

२०

प्र.७ चर्चा करा. (फक्त दोन)

- अ. सुर्वण परिमाण प्रणालीचे (Gold Standard System)अवलोकन.
ब. तरत्या विनिमय दराचा उदय.
क. पूर्व आशियाई चलन आरीष्ट्याचे परिणाम

२०

प्र.८ चर्चा करा (फक्त दोन)

- अ. आर्थिक एकात्मिकारणाचे प्रकार
ब. युरोपियन महासंघाची [EU] कार्यपद्धती
क. सार्क (SAARC)

२०

T.Y.B.A
ECONOMICS
Export Management
(Paper- IX)

Q.P. Code :09025

[Time: 2½ Hours/3 Hours]

[Marks:80/100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. **Attempt any four questions.**
 2. **Figures to the right indicate full marks.**
 3. **The student of IDOL should attempt any five questions for 100 marks in 3 hours.**

1. Attempt **any two** of the following:-
 - (a) Explain the qualities requires to be successful Export manager. **10**
 - (b) What are the different types of non-tariff-barriers used to regulate foreign trade? **10**
 - (c) What is product Positioning? What are the steps involved in it? **10**
2. Attempt **any two** of the following:-
 - (a) Explain the objectives and achievement of WTO. **10**
 - (b) Examine the significance of ASEAN in promoting foreign trade. **10**
 - (c) What are the functions and achievement of UNCTAD? **10**
3. Attempt **any two** of the following:-
 - (a) Discuss the role of trade delegation and exhibition in foreign trade. **10**
 - (b) Examine the role of festivals and foreign office in promoting export. **10**
 - (c) What are the functions and objectives of Trade fair Authority of India? **10**
4. Attempt **any two** of the following:-
 - (a) What are the various cost included in export pricing? **10**
 - (b) Write in detail merits and demerits of penetration pricing strategy. **10**
 - (c) Calculate the FOB price from the following details. **10**
 - 1) Total units of a goods produced and exported 50,000 units.
 - 2) Ex-factory cost. Rs.20 per unit
 - 3) Packing cost Rs.4 per unit
 - 4) Transport cost Rs.4 per unit
 - 5) Loading charges Rs.4 per unit
 - 6) Profit margin 15% of FOB cost
 - 7) Duty draw back 15% of FOB price.
5. Attempt **any two** of the following:-
 - (a) Explain the significance of export finance. **10**
 - (b) Explain the role of ECGC. **10**
 - (c) Explain the EXIM Policy 2002-07 **10**
6. Attempt **any two** of the following:-
 - (a) Explain the types of letter of credit. **10**
 - (b) Explain the any three important shipping documents required by an exporter. **10**
 - (c) Discuss the incentives available to an Indian exporter **10**
7. Write a note on **any Two** of the following:- **20**
 - (a) Importance of Branching
 - (b) EU
 - (c) STC
 - (d) Comodity Board

[वेळ: २½ तास/३ तास]

[गुण:८०/१००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
 २. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३. दूर व मुक्त अध्ययन संस्थेच्या विद्यार्थ्यांनी कोणतेही पाच प्रश्न १०० गुणांसाठी ३ तासात सोडवावेत.

१. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:-
- अ) यशस्वी निर्यात व्यवस्थापक होण्यासाठी आवश्यक असणारे गुण स्पष्ट करा. १०
- ब) विदेशी व्यापार नियमनासाठी वापरलेले विविध बिगर जकाती अडथळे कोणते? १०
- क) वस्तू सादरीकरण म्हणजे काय? वस्तू सादरीकरणातील पायऱ्या कोणत्या? १०
२. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:-
- अ) जागतिक व्यापार संघटनेची उद्दिष्ट्ये आणि याशस्विता स्पष्ट करा. १०
- ब) विदेशी व्यापार प्रोत्साहनाबाबत एशियन या व्यापारी गटाचे महत्व परीक्षण करा. १०
- क) अंकटाडची(UNCTAD) कार्ये व यशस्विता कोणती? १०
३. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:-
- अ) विदेशी व्यापारात व्यापार शिष्टमंडळ आणि प्रदर्शनाच्या भूमिकेची चर्चा करा. १०
- ब) निर्यात वृद्धीबाबत उत्सव व विदेशी कार्यालयाच्या भूमिकेचे परीक्षण करा. १०
- क) भारतीय व्यापार जत्रा अधिकरणाची कार्ये व उद्दिष्ट्ये कोणती? १०
४. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:-
- अ) निर्यात किंमतीवर समाविष्ट असलेले विविध खर्च कोणते? १०
- ब) शिरकाव किंमत व्यूहरचनेच्या गुण-दोषांचे स्पष्टीकरण द्या. १०
- क) खाली दिलेल्या माहितीच्या आधारे एफ.ओ.बी. किंमत काढा. १०
- १) वस्तू उत्पादन करून निर्यात होणाऱ्या वस्तूंची एकूण नगसंख्या-५०,०००
- २) कारखान्याचा खर्च रु.२० प्रतिनग
- ३) बांधणी खर्च रु. ४ प्रतिनग
- ४) वाहतूक खर्च रु. ४ प्रतिनग
- ५) जहाज भरण खर्च रु. ४ प्रतिनग
- ६) नफ्याचा हिस्सा १५% एफ.ओ.बी. खर्चाच्या
- ७) करपरती १५% एफ.ओ.बी. किंमतीच्या.

५. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:-

अ) निर्यात वित्ताचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) निर्यात पत आणि हमिमहामंडळाची(ECGC) भूमिका स्पष्ट करा.

क) निर्यात-आयात धोरण २००२ ते २००७ स्पष्ट करा.

१०

१०

१०

६. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:-

अ) उधारपत्राचे प्रकार स्पष्ट करा.

ब) निर्यातदाराला आवश्यक असणाऱ्या कोणतेही तीन महत्वाच्या जहाजविषयक कागदपत्रांचे स्पष्टीकरण द्या.

क) भारतीय निर्यातदाराला उपलब्ध असलेल्या प्रलोभनांची चर्चा करा.

१०

१०

१०

७. कोणत्याही दोहोवर टिप लिहा:-

अ) छापांचे (Brand) महत्व.

ब) युरोपियन युनियन

क) राज्य व्यापार महामंडळ

ड) निर्यात वस्तू मंडळे

२०